

Arviointikertomus vuodelta 2022

Sivistyslautakunta 19.09.2023 § 112
936/00.03.00/2023

Tarkastuslautakunta 29.05.2023 § 73

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Esittelijä	puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointikertomuksen ja päättää luovuttaa arviointikertomuksen vuodelta 2022 valtuustolle käsiteltäväksi.
Päätös	Hyväksyttiin ja luovutettiin arviointikertomus vuodelta 2022 valtuustolle käsiteltäväksi.

Kaupunginvaltuusto 19.06.2023 § 31
936/00.03.00/2023

Valmistelija	tarkastuslautakunta
Päätösehdotus	Kaupunginvaltuusto käsittelee tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen vuodelta 2022 ja saattaa sen kaupunginhallitukselle sekä lauta- ja johtokunnille toimenpiteitä varten.
Asian käsittely	Arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Auli Mustikkamaa. Kaisa Savela saapui kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana klo 15.20.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Sivistyslautakunta 19.09.2023 § 112
936/00.03.00/2023

Valmistelija	Sivistysjohtaja Kai Perttu, puh. 044 4294 314, Talouspäällikkö Tuomo Kallio, puh. 044 4294 315
--------------	--

Koulutuspalvelut

Kuntalaisten ja koulutuspalveluiden kannalta uusien koulujen valmistuminen oli merkittävä investointi. Koulujen käyttöönotto on jatkunut. Kaupungin talouden haasteet näkyvät erityisesti toimialoilla, joissa palveluiden kysyntä kasvaa ja käytettävissä ovat rajalliset määrärahat ja resurssit.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sivistyspalvelujen budjetointi tehdään realistisesti. Erityisenä haasteena on palkkamäärärahojen niukkuus, mikä johtuu palveluiden kysynnän kasvusta ja taloudellisten raamien välisestä epäsuhteesta. Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa nostetaan esille yhtenä keskeisenä haasteena jatkossa tasavertaisuuden ja oikeuden mukaisuuden näkökulmasta koulujen resurssien riittävyyden koulujen välillä erityisesti liittyen koulujen kalusto-, laite- ja välinehankintoihin sekä leasing- määrärahoihin. Nykyiset määrärahat ovat pienet. Asiat voidaan ratkaista vain riittäville määrärahoilla, jotka viime kädessä valtuusto osoittaa toimintaan varten. Oppimisympäristöissä on eroja lähes kaikissa kunnissa.

Koulutuspalveluissa on pidempään ollut haasteita erityisesti erityisopettajien saatavuudessa. Haaste on valtakunnallinen ja koulutuspoliittinen eli erityisopettajien koulutuspaikkoja tulisi lisätä erityisesti Pohjois-Suomen alueelle. Tätä kautta olisi mahdollisuuksia parantaa erityisopettajien saatavuutta alueella. Kunta-alan yleinen haaste sijaisten saatavuudessa on tuttu ilmiö myös koulutuspalveluissa.

Vuoden 2022 lopussa oppilashuoltopalvelut eli kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyivät hyvinvointialueen tehtäviksi. Toivottavaa on, ettei palveluiden saatavuus heikkene tai vaarannu uuden toimintamallin myötä. Haasteena on oppilaiden ja opiskelijoiden lisääntyvät mielenterveyden ongelmat, joita kaupungilla ei ole mahdollisuuksia ratkaista, kun palveluiden järjestämisvastuut ovat muualla.

Koulutuspoliittisesti merkittävä uudistus oli oppivelvollisuuden laajeneminen toiselle asteelle. Ylivieskan kaupungin näkökulmasta lukiokoulutus muuttuu opiskelijalle maksuttomaksi - lukiolle ja perusopetukselle sekä koulutuksen järjestäjälle uudistus merkitsee lisävelvoitteita esimerkiksi oppivelvollisuuden seurantaan ja tarpeellisiin opiskelun tukitoimiin liittyen. Tämä edellyttää myös taloudellisia resursseja.

Jatkossa ikäluokkien pieneminen vaikuttaa ensivaiheessa varhaiskasvatuspalveluiden kysyntään ja myöhemmin myös alakoulujen oppilasmääriin. Yläkoulujen oppilasmäärä kasvaa pidempään samoin lukion opiskelijoiden lukumäärän voi ennustaa kasvavan.

Tulevaisuudessa osa henkilöstön rekrytoinneista on syytä tehdä määräaikaisesti ja varautua opetusryhmien lukumäärien vähentämiseen, kun oppilasmäärä vähenee. Koulutuspalveluissa on laadittu ennusteita tuleville vuosille syntyneiden lasten perusteella.

Varhaiskasvatus:

Tarkastuslautakunta kiinnitti lausunnossaan huomiota ”rekrytointihaasteisiin, jotka näkyvät kunta-alalla yleisesti”.

- Varhaiskasvatuksessa rekrytointihaasteet kohdentuvat erityisesti varhaiskasvatuksen erityisopettajiin, varhaiskasvatuksen opettajiin ja varhaiskasvatuksen opettajiin, joilla on esiopettajan kelpoisuus sekä yleisesti sijaisten saatavuuteen päiväkodeissa.
- Tulosalueella on lisätty työpaikkailmoitusten kiinnostavuutta mm. nostamalla esille työnantajan tarjoamia työhyvinvointietuja ja liittämällä ilmoituksiin video varhaiskasvatuksen toiminnasta.

”Tarkastuslautakunnan mielestä on syytä varautua siihen, että tulevaisuudessa tulee painetta siirtyä kokonaan asiakkaille maksuttomaan

varhaiskasvatukseen, mikä lisäisi varhaiskasvatuksen kustannuksia kaupungille.”

- Vaikka varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot ovat alentuneet viime vuosien aikana, ne ovat edelleen merkittäviä kaupungin talouden kannalta.
- Mikäli varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ei perittäisi, myös kaupungin maksuosuus palvelusetelikustannuksista lisääntyisi merkittävästi.

”Palveluverkkotarpeen arvioiminen ikäluokkien pienentyessä vaatii jatkuvaa seurantaa ja arviointia sekä päätöksentekoa sopeuttamistoimenpiteitä huomioiden myös palvelutarpeiden kausivaihtelut.” Kaupungin taloudellinen tilanne asettaa omat rajoitteet toimintojen järjestämiselle ja niiden uudelleen arvioinnille.

- Vuoden 2024 budjetin laadinnan yhteydessä päivitetään arvioita tulevien vuosien osalta varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrästä. Palvelutarpeiden arvioiminen on haasteellista, koska niihin vaikuttavat yhteiskunnalliset ja perhekohtaiset tilanteet sekä vuoden aikana tapahtuvat suuret lapsimäärän kausivaihtelut.
- Toimintakaudella 1.8.2023-31.7.2024 käytössä olevat varhaiskasvatuspaikat ovat jo syksyllä 2023 lähes täynnä perhepäivähoitajien määrän vähentymisen johdosta. Välttämätön tarve lisäpaikkoihin voi konkretisoitua talvi- tai erityisesti kevätkauden 2024 aikana. Tästä huolimatta tarve sopeuttamistoimenpiteitä koskevaan päätöksentekoon voi nousta esille nopeastikin.

Nuorisopalvelut:

Nuorisopalveluiden osalta arviointikertomuksessa ei ollut toimenpide-ehtotuksia. Kertomuksessa todettiin uudet loppuvuodesta käyttöön otetut tilat, jotka remontoitiin tarkoituksenmukaisiksi nuorten ollessa mukana suunnittelussa. Tilat ovat osoittautuneet erittäin onnistuneiksi. Kaikki kaupungin nuorisotyöntekijät ovat nyt yhden katon alla ja mikä tärkeintä, nuoret ovat löytäneet tilat ja kävijämäärät kasvaneet.

Nuorisotyötä on kehitetty myös vuonna 2022 hankerahan avulla. Nuorisopalveluiden toimintatavoitteena on saada pysyvä rahoitus hyväksi havaittuihin ja hankerahan avulla aloitettuihin toimintoihin ja päästä nuoriin panostetussa rahoituksessa Suomen keskiarvoon.

Sivistyslautakunta yleisesti

Tarkastuslautakunta tunnistaa hyvin osaavan työvoiman ja rekrytoinnin haasteet sekä työn kuormittavuuden ja varajärjestelyiden haasteet, jotka johtuvat pääosin toimialan ohuesta organisaatiosta ja valtakunnallisesta osaajapulasta tietyissä tehtävissä.

Jatkossa on pyrittävä kehittämään strategisten tekojen mittareita ja asetettujen tavoitteiden (tekojen) toteutumisen seurantaa.

Tarkastuslautakunnan tekemät yleiset havainnot pyritään huomioimaan sivistystoimialan toiminnassa sekä sen kehittämisessä.

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen sekä saattaa asian edelleen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle.

Päätös

Hyväksyttiin.

Tämä asiakohta käsiteltiin § 109 jälkeen.